

สวนพฤกษศาสตร์ 5-योग

จาก

ชื่อวิทยาศาสตร์
ชื่อวงศ์
ชื่ออื่น ๆ
ชื่อสามัญ
ลักษณะทั่วไป

Nypa fruticans Wurmmb.

ARECACEAE

อ้อต๊ะ

Nypa, Atap palm, Nipa palm, Mangrove palm

ลำต้นเป็นเหง้าใต้ดินหรือไหลเหนือดิน มักเรียกว่า “หินจาก” ต้นเกิดติดกันเป็นกลุ่มกอ มีลักษณะอ้วนสั้น และแบน แตกกอกเป็น 2 ง่าม โดยเยื่อของส่วนลำต้น และโคนก้านใบมีโพรงอากาศ เมื่อโตเต็มที่จะมีความสูง 5-8 เมตร ลำต้นใหม่อาจเกิดจากการแตกกอ ใบประกอบแบบขนนก ยาวประมาณ 3-9 เมตร แตกกอกโดยรอบจากลำต้น ใน 1 ลำต้นจะมีใบประมาณ 4-8 ใบ ก้านใบมีลักษณะอวบใหญ่ เรียก “พงจาก” หรือ “ทางจาก” โดยเฉพาะส่วนโคนก้านใบที่เรียกว่า “พอนจาก” ดอกช่อแยกเพศต้นเดียวกัน ก้านดอก เรียกว่า “นกจาก” แทงออกจากกลางลำต้นบริเวณโคนก้านใบ ความยาวทั้งช่อดอกประมาณ 50-100 ซม. ผลอัดรวมกันแน่นบริเวณส่วนปลายก้านดอก เรียกว่า “ทะลาย” หรือ “โหม่งจาก” โดย 1 ทะลายประกอบด้วยผลประมาณ 50-120 ผล ผลมีลักษณะใหญ่ที่ขั้วผลและเล็กที่ปลายผล ขนาดยาว 10-12 ซม. เส้นผ่านศูนย์กลาง 6-8 ซม. มีหนามแหลมสั้นที่โคนผล เจริญเติบโตได้ดีในบริเวณชายฝั่งที่มีน้ำกร่อย แดดจ้า บริเวณเขตร้อนทั่วไป พื้นที่ควรเป็นที่ลุ่มมีน้ำขึ้น-ลงได้ ดินควรเป็นโคลนตมมาก

นิเวศวิทยา

ประโยชน์

ใบจาก มีรสฝาด นำมาใช้ต้มดื่มแก้อาการท้องร่วงได้ แก้มจืดต่างๆ ขับเสมหะ ดับพิษทั้งปวง น้ำตาลจาก สมานริดสีดวงทวาร ยอด เคี้ยวแก้เมาเหล้า เมาคลิ้น เมาค้าง ราก ต้มดื่ม แก้ปัสสาวะขุ่นขัด